

Strategický dokument o konsolidácii opatrení EÚ v oblasti procesných práv

Výstup 4.4

Autor (-i):

Carolina Nogueira (IPS)

Beatriz Martins (IPS)

João Gomes (IPS)

Dátum:

September 2026

Úroveň šírenia		
PU	Verejný	X
SEN	Citlivé	

Kontrolný list dokumentu

Číslo výstupu	D4.4
Zodpovedný subjekt	IP
Pracovný balík	WP4
Hlavný redaktor	Carolina Nogueira (IPS)
Prispievatelia	Beatriz Martins (IPS)
Recenzent	João Gomes (IPS)
Úroveň šírenia	Verejný
Dátum	August 2026

História revízií dokumentov			
Zavedené zmeny			
Verzia	Dátum	Dôvod	Vydavateľ
V1	07/08/2026	1 st verzia	IP
V2	26/08/2026	Druhá verzia	PPHS, IPS

Vyhlásenie

Táto správa bola vypracovaná ako opis práce spolufinancovanej Európskou komisiou. Obsah tohto dokumentu sa poskytuje „AKO JE“ a neposkytuje sa žiadna záruka ani záruka, že informácie sú vhodné na konkrétne účely.

Spolufinancované Európskou úniou. Vyjadrené názory a stanoviská sú však len názormi a názormi autora (autorov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory Európskej únie alebo Európskej komisie. Európska únia ani Európska komisia za ne nemôžu niesť zodpovednosť.

Oznámenie o autorských právach

© 2024 – 2026 FULL-PROOF Konzorcium

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Účel	8
3. Metodika	9
4. Súčasný stav: Formálny súlad verus funkčná účinnosť.....	11
4.1. Transpozícia a vykonávanie.....	12
4.2. Analýza jednotlivých smerníc o procesných právach	13
4.2.1. Právo na informácie (smernica 2012/13).....	13
4.2.2. Právo na prístup k obhajcovi (smernica 2013/48).....	13
4.2.3. Právo na právnu pomoc (smernica 2016/1919)	14
4.3. Zraniteľné osoby	15
4.4. Rozdiely vo vnímaní medzi príslušníkmi Policajného zboru, obhajcami a prokurátormi.....	16
5. Prierezové témy, nedostatky a príležitosti	17
5.1. Postavenie podozrivej osoby	17
5.2. Opravné prostriedky a monitorovanie.....	18
5.3. Medziodborové vzdelávanie a budovanie odborných kapacít.....	18
5.4. Medziodborová spolupráca a komunikácia.....	19
5.5. Právna pomoc	20
6. Usmernenia o európskych minimálnych normách pre praktické vykonávanie procesných práv	21
6.1. Pre príslušníkov Policajného zboru a orgány presadzovania práva	21
6.2. Pre právnikov.....	22
6.3. Všeobecné usmernenia	22
7. Replikácia osvedčených postupov: Právna a praktická uskutočniteľnosť.....	23
8. Konsolidácia procesných záruk v budúcich opatreniach EÚ	26
8.1. Posilnenie implementácie a monitorovania.....	26
8.2. Podpora členských štátov	27
8.3. Posilnenie dostupných údajov.....	27
8.4. Budovanie profesionálnej kapacity	28
9. Záver	29

Skratky a akronymy

CA	Dohoda o konzorciu
D	Cieľová hodnota
Vyhlásenie o	Opis akcie
EK	Európska komisia
EÚ	Európska únia
GA	Dohoda o grante
G.A	valné zhromaždenie
GDPR	Všeobecné nariadenie o ochrane údajov
Práva duševného	Práva duševného vlastníctva
KO	Úvodné informácie
OPP	Orgány presadzovania práva
M	Mesiac
PC	Koordinátor projektu
OV	Projektový referent
výskum a vývoj;	Výskum a vývoj
RFI	Žiadosť o informácie
RP	Obdobie, za ktoré sa podáva správa
T	Úloha
TOC	Obsah
TRL	Úrovne technologickej pripravenosti
Pracovná skupina	Pracovný balík
WPL	Vedúci pracovného balíka

Zhrnutie

V tomto strategickom dokumente sú zhrnuté dôkazy, zistenia a odporúčania získané počas vykonávania projektu FULL-PROOF („Zabezpečenie riadneho priebehu trestného konania prostredníctvom posilneného dodržiavania procesných práv podozrivého a obvineného“, dohoda o grante č. 101160524, program EÚ Spravodlivosť, október 2024 – september 2026). V rámci projektu sa zhromaždili kvalitatívne a kvantitatívne dôkazy – **59 rozhovorov, 138 odpovedí, sedem národných okrúhlych stolov, dva medzinárodné semináre pre orgány presadzovania práva, jeden medzinárodný seminár pre právnikov a jeden medzinárodný medziodvetvový seminár** o praktickom vykonávaní základného *acquis* EÚ v oblasti procesných práv, najmä smernice 2012/13 (právo na informácie), smernice 2013/48 (právo na prístup k obhajcovi) a smernice 2016/1919 (právo na právnu pomoc), v siedmich členských štátoch: Bulharsko, Taliansko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

Dôkazy zhromaždené počas celého projektu konzistentne poukazujú na rovnakú základnú diagnózu: **formálne transponovanie týchto troch smerníc je v podstate úplné, ale funkčná účinnosť v najskorších štádiách trestného konania (zatknutie, policajné zadržanie a prvé vypočúvanie) nie je úspešná.** Z dôkazov vyplýva, že hlavné výzvy sa netýkajú samotného právneho rámca, ale jeho vykonávania, najmä pokiaľ ide o zdroje, odbornú prípravu, odbornú kultúru a monitorovanie.

V rámci dôkazovej základne sa opakujú štyri prierezové zistenia: (1) pretrvávajúci rozdiel vo vnímaní, pričom príslušníci Policajného zboru nahlasujú dodržiavanie predpisov, zatiaľ čo právnici a odborníci v oblasti ľudských práv nahlasujú štrukturálne prekážky a prokurátori zastávajú sprostredkovateľskú pozíciu; (2) rozdielna zraniteľnosť, pričom cudzinci, osoby, ktoré nie sú štátnymi príslušníkmi daného štátu, deti a sociálno-ekonomicky znevýhodnené osoby sú neúmerne vystavené porušovaniu ich procesných práv; (3) právna pomoc ako jediná štrukturálne najzraniteľnejšia procesná záruka oslabená oneskoreným alebo neprimeraným odmeňovaním a reštriktívnymi kritériami oprávnenosti; a 4. konzistentné uprednostňovanie medziodvetvovej odbornej prípravy založenej na scenároch medzi odborníkmi z praxe ako najslubnejšieho prostriedku na zmenšenie rozdielov.

Konzorcium

IPS_Inovatívne väzenské systémy	Portugalsko
Poľská platforma pre vnútornú bezpečnosť	Poľsko
Alma Mater Studiorum - Università Di Bologna	Taliansko
Bulharská asociácia Helsinských výborov	Bulharsko
Akadémia De Politie Alexandru Ioan Cuza	Rumunsko
Mierový inštitút	Slovinsko
Akadémia Policajného zboru v Bratislave	Slovensko

1. Úvod

Rámec procesných práv Európskej únie pre podozrivé a obvinené osoby bol konkretizovaný [uznesením Rady z 30. novembra 2009 o pláne na posilnenie procesných práv podozrivých alebo obvinených osôb v trestnom konaní](#).

Plán zahŕňa šesť smerníc: [Smernica 2010/64 o práve na tlmočenie a preklad](#), [smernica 2012/13 o práve na informácie](#), [smernica 2013/48 o práve na prístup k obhajcovi](#), [smernica 2016/343 o prezumpcii nevinu](#), [smernica 2016/800 o procesných zárukách pre deti](#), a [smernica 2016/1919 o právnej pomoci](#). Tieto nástroje spolu tvoria právny rámec EÚ v oblasti procesných práv.

Viac ako desať rokov po prijatí týchto smerníc sa v správach Európskej komisie o vykonávaní smerníc [2012/13](#) (právo na informácie), [2013/48](#) (právo na prístup k obhajcovi) a [2016/1919](#) (právo na právnu pomoc) naďalej zisťuje medzera medzi formálnou transpozíciou a vykonávaním v praxi. Hoci sa vo formálnej transpozícii dosiahol značný pokrok, pretrvávajúce a v niektorých prípadoch závažné nedostatky vrátane oneskorení pri poskytovaní právnej pomoci v 22 členských štátoch pretrvávajú.

Projekt FULL-PROOF bol určený na riešenie porušení procesných práv, ku ktorým došlo v úvodných fázach trestného konania, najmä tých, ktoré sa týkajú smerníc 2012/13, 2013/48 a 2016/1919 (právo na informácie, prístup k obhajcovi a právnu pomoc), s cieľom zvýšiť informovanosť, získať poznatky a poskytnúť praktické usmernenia.

2. Účel

Cieľom tohto strategického dokumentu je podporiť konsolidáciu prístupu EÚ k procesným právam v trestnom konaní prostredníctvom premietnutia dôkazov, získaných poznatkov a odporúčaní získaných prostredníctvom projektu FULL-PROOF do koherentného strategického rámca pre budúce opatrenia. Na základe výsledkov výskumu projektu a na základe výsledkov iných relevantných iniciatív financovaných EÚ sa v strategickom dokumente identifikujú príležitosti na posilnenie praktického

vykonávania troch smerníc o procesných právach v členských štátoch. Navrhuje strategické odporúčania zamerané na zlepšenie uplatňovania procesných záruk, podporu zavádzania prenosných osvedčených postupov a informovanie o budúcom vývoji politiky na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni s cieľom prispieť k súdržnejšiemu systému trestného súdnictva, ktorý je v súlade s právami.

3. Metodika

Dokument sa opiera o zistenia a závery projektu FULL-PROOF, pričom vychádza predovšetkým z týchto výskumných aktivít:

- **Rozhovor o porušeníach a postupoch** – uskutočnilo sa 59 kvalitatívnych rozhovorov s odborníkmi v oblasti trestného súdnictva (prokurátori, právnici, príslušníci Policajného zboru) a inými príslušnými zainteresovanými stranami v siedmich partnerských krajinách (Bulharsko, Taliansko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko) o vykonávaní smernice 2012/13 (právo na informácie), smernice 2013/48 (právo na prístup k obhajcovi) a smernice 2016/1919 (právo na právnu pomoc). Uskutočnili sa tri ďalšie rozhovory so zainteresovanými stranami na úrovni EÚ (Agentúra EÚ pre základné práva [FRA], Generálne riaditeľstvo pre spravodlivosť a spotrebiteľov [GR JUST] a spravodlivé súdne konania) s cieľom začleniť širšiu európsku perspektívu.
- **Prieskum EÚ** – prieskum získal 138 platných odpovedí od odborníkov v oblasti trestného súdnictva zo siedmich krajín konzorcia. Účastníci reprezentovali celý rad odborných skúseností vrátane príslušníkov Policajného zboru, právnikov, odborníkov v oblasti ľudských práv, sudcov, prokurátorov a iných odborníkov z oblasti justície. V prieskume sa skúmali znalosti a praktické skúsenosti účastníkov týkajúce sa vykonávania smerníc 2012/13, 2013/48 a 2016/1919 so zameraním na identifikáciu výziev spojených s vykonávaním ako aj na oblasti, v ktorých je potrebné zlepšenie. Dotazník bol vyhotovený v angličtine a obsahoval uzavreté aj otvorené otázky. Keďže niektoré otázky boli podmienené alebo

neodpovedali všetci účastníci, počet odpovedí sa v jednotlivých položkách líši. Zistenia sa preto oznamujú na základe príslušného počtu respondentov pre každú otázku.

- **Správa o krížovej analýze** – spája zistenia z výskumných činností projektu do porovnávacej analýzy spôsobu transpozície, výkladu a vykonávania procesných práv v praxi v siedmich partnerských jurisdikciách. Správa vychádza z troch vzájomne sa dopĺňajúcich zdrojov dôkazov: vnútroštátne východiskové správy, rozhovory s odborníkmi v oblasti trestného súdnictva a prieskum v rámci celého konzorcia.
- **Rámec opakovateľnosti najlepších postupov** – indexuje 36 osvedčených a sľubných postupov vyvinutých a uplatňovaných v oblasti ochrany procesných práv v trestnom konaní a posudzuje ich potenciál opakovateľnosti v členských štátoch.
- **Národné okrúhle stoly** – 7 národných okrúhlych stolov (v Portugalsku, Rumunsku, na Slovensku, v Slovinsku, Bulharsku, Poľsku a Taliansku), na ktorých sa diskutovalo o rámci pre opakovateľnosť najlepších postupov a ich potenciáli v každodennej práci odborníkov a taktiež sa posúdila ochota účastníkov posilniť medziodborovú komunikáciu. Podujatia sa úspešne uskutočnili za účasti prokurátorov, právnikov, príslušníkov Policajného zboru a odborníkov na ľudské práva. Celkovo sa na podujatiach zúčastnilo 56 účastníkov – 6 prokurátorov, 28 príslušníkov polície, 18 právnikov a 4 odborníci na ľudské práva.
- **Medzinárodné semináre pre orgány presadzovania práva** – uskutočnili sa dva cezhraničné semináre určené orgánom presadzovania práva. Prvý sa konal v Bratislave na Slovensku a druhý v Bukurešti v Rumunsku. Na seminároch sa stretli príslušníci Policajného zboru, zástupcovia projektových partnerov a odborníci z konzorcia FULL-PROOF. Semináre sa zameriavali na praktické uplatňovanie procesných práv, porovnanie vnútroštátnych postupov a výzvy, ktorým orgány presadzovania práva čelia v úvodných štádiách trestného konania. Na oboch podujatiach sa spolu so zástupcami projektových partnerov zúčastnilo 27 príslušníkov polície. Na seminári v Bratislave sa zúčastnilo 12 príslušníkov polície zo Slovenska, Poľska a Rumunska a 14 zástupcov projektových partnerov. Seminára v Bukurešti sa zúčastnilo celkovo 21 osôb, z toho 15 príslušníkov polície

a šesť členov projektového tímu. Kombinácia odborných prezentácií, komparatívnych diskusií, simulačných cvičení a študijných návštev vytvorila praktický priestor na cezhraničný dialóg a výmenu odborných skúseností.

- **Medzinárodný seminár pre obhajcov** – seminár sa konal v Sofii v Bulharsku a zameriaval sa na pohľad obhajcov na výzvy spojené s vykonávaním smerníc prijatých podľa plánu posilnenia procesných práv. Týkal sa najmä práva na informácie, práva na prístup k obhajcovi a práva na právnu pomoc v siedmich partnerských krajinách: Bulharsku, Taliansku, Poľsku, Portugalsku, Rumunsku, na Slovensku a v Slovinsku. Prvý deň sa na podujatí zúčastnilo 33 osôb a druhý deň 32 osôb. Medzi účastníkmi bolo 19 odborníkov z praxe – 12 z Bulharska, dvaja z Talianska, traja z Portugalska a dvaja zo Slovinska – ako aj 11 zástupcov projektových partnerov a pozvaní hlavní rečníci z FRA a GR JUST.

Strategický dokument vychádza z dôkazov získaných v rámci uvedených aktivít, a preto odráža metodologické charakteristiky výskumu, z ktorého čerpá. Hoci projekt využíva rozsiahly súbor kvalitatívnych a kvantitatívnych dôkazov zozbieraných v siedmich členských štátoch – Bulharsku, Taliansku, Poľsku, Portugalsku, Rumunsku, na Slovensku a v Slovinsku – a od rôznych skupín zainteresovaných strán, je potrebné zohľadniť určité obmedzenia. Niektoré zistenia môžu vo väčšej miere odrážať názory konkrétnych profesijných skupín než názory iných skupín. Dôkazová základňa navyše vychádza predovšetkým z názorov a skúseností odborníkov pôsobiacich v oblasti trestného súdnictva, a nie z priamych skúseností podozrivých, obvinených alebo iných nositeľov práv. Strategický dokument by sa preto mal chápať ako posúdenie skúseností a názorov odborníkov z praxe v zapojených jurisdikciách založené na dostupných dôkazoch. Poskytuje porovnávací základ na identifikáciu opakujúcich sa problémov pri vykonávaní, osvedčených postupov a oblastí, v ktorých sú potrebné ďalšie opatrenia.

4. Súčasný stav: Formálny súlad verus funkčná účinnosť

Rozlišovanie medzi formálnym dodržiavaním (transpozícia smernice do vnútroštátneho práva) a funkčnou účinnosťou (či je právo, ktoré chráni, zabezpečené v praxi) bolo prijaté ako organizačný rámec pre túto kapitolu.

4.1. Transpozícia a vykonávanie

Všetkých sedem preskúmaných členských štátov – Bulharsko, Taliansko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko – transponovalo smernice 2012/13, 2013/48 a 2016/1919 v určitej forme. Prieskum v rámci projektu so 138 respondentmi však odhalil zmiešané vnímanie vykonávania, pričom respondenti boli rozdelení medzi tých, ktorí považovali smernice za „plne vykonané“, a tých, ktorí uviedli len „čiastočné“ vykonávanie, zatiaľ čo menší podiel vyjadril neistotu.

Toto vnímanie je potvrdené na úrovni EÚ: v [správe Komisie o vykonávaní smernice 2012/13](#) sa uvádzajú problémy s dodržiavaním predpisov vo viacerých členských štátoch, najmä pokiaľ ide o písomné poučenie o právach, poskytovanie informácií o obvinení a prístup k spisovým materiálom. V [správe o vykonávaní smernice 2013/48](#) sa podobne dospelo k záveru, že „značný pokrok“ pri transpozícii koexistuje s pretrvávajúcimi ťažkosťami pri praktickom uplatňovaní kľúčových ustanovení. Podobne sa v [správe o smernici 2016/1919](#) zistili nedostatky v dodržiavaní predpisov v 22 členských štátoch, najmä pokiaľ ide o požiadavku poskytnúť právnu pomoc bez zbytočného odkladu.

Zo zistení projektu vyplýva, že problémy s vykonávaním sa neobmedzujú len na jednu procesnú záruku alebo jurisdikciu. V partnerských krajinách odborníci z praxe neustále zisťovali ťažkosti týkajúce sa včasného poskytnutia právnej pomoci, prístupu k tlmočeniu a prekladu, oznamovania procesných práv a praktickej účinnosti prístupu k obhajcovi. Hoci sa povaha a intenzita týchto výziev v jednotlivých členských štátoch líšia, spoločne ilustrujú pretrvávajúci rozdiel medzi formálnym dodržiavaním právnych predpisov a účinným využívaním procesných práv v praxi.

Zo zistení projektu a správ EK o vykonávaní celkovo vyplýva, že hlavnou výzvou už nie je formálna transpozícia smerníc o procesných právach, ale zabezpečenie ich

konzistentného a účinného uplatňovania v praxi. V nasledujúcich oddieloch sa preto skúma každé procesné právo individuálne s cieľom podrobnejšie identifikovať hlavné výzvy spojené s ich vykonávaním a sformulovať cielené odporúčania.

4.2. Analýza jednotlivých smerníc o procesných právach

4.2.1. Právo na informácie (smernica 2012/13)

Zistené porušenia sa týkajú predovšetkým včasnosti a zrozumiteľnosti poskytnutých informácií, nie ich úplného neposkytnutia. Informácie sa často poskytujú oneskorene, v jazyku, ktorému podozrivé osoby nerozumejú, alebo v podobe, ktorá je pre ne príliš zložitá a nezrozumiteľná, napríklad s použitím odborného právneho jazyka. Toto zistenie je v súlade so správou Agentúry pre [základné práva z roku 2019 s názvom Práva v praxi: prístup k obhajcovi a procesné práva v trestnom konaní a konaní o európskom zatykači](#). V správe sa podobne konštatuje, že obvinené osoby v ôsmich skúmaných členských štátoch často dostávajú iba minimálne alebo nejasné informácie o obvineniach vznesených proti nim.

4.2.2. Právo na prístup k obhajcovi (smernica 2013/48)

V [správe o krížovej analýze](#) sa tento problém označuje za „najčastejšie sa vyskytujúcu a politicky najvýznamnejšiu slabinu pri vykonávaní“. V skúmanej vzorke dochádza častejšie k oneskoreniu prístupu k obhajcovi než k jeho formálnemu odopretiu. Zaznamenanou výnimkou je Bulharsko, kde obhajcovia uviedli prípady osôb vypočúvaných ako „svedkovia“ napriek tomu, že boli fakticky v postavení podozrivých, pričom pri výsluchu nebol prítomný obhajca.

Na medzinárodnom seminári pre obhajcov bolo Poľsko dvakrát osobitne uvedené v súvislosti s rozdielom medzi formálnymi zárukami a okamžitým a účinným prístupom k obhajcovi počas policajného výsluchu. Dôkazy poukazujú aj na systémové rozdiely v inštitucionálnom usporiadaní. Taliansky giudice per le indagini preliminari (sudca pre predbežné vyšetrovanie, ktorý uplatňuje prísne pravidlá vylúčenia nezákonne

získaných dôkazov) a portugalské procesné postavenie arguido (obvineného), ako aj juiz de instrução (vyšetrojúci sudca), boli opakovane uvádzané ako pomerne silné modely podliehajúce súdnemu dohľadu. Predstavujú tak kontrast k bulharskému modelu prípravného konania, ktorý je vo väčšej miere riadený prokuratúrou.

Tieto zistenia zodpovedajú ustálenej judikatúre Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcej sa článku 6 Európskeho dohovoru o ľudských právach. Jej východiskom je rozsudok z 27. novembra 2008 vo veci Salduz proti Turecku, v ktorom súd konštatoval, že prístup k obhajcovi by mal byť spravidla zabezpečený už od prvého policajného výsluchu podozrivej osoby, pokiaľ neexistujú závažné dôvody na jeho obmedzenie. Táto judikatúra bola ďalej spresnená v rozsudku z 13. septembra 2016 vo veci Ibrahim a ďalší proti Spojenému kráľovstvu a v rozsudku z 9. novembra 2018 vo veci Beuze proti Belgicku. V oboch rozsudkoch súd objasnil, že obmedzenie prístupu k obhajcovi nesmie nenapraviteľne narušiť celkovú spravodlivosť konania.

4.2.3. Právo na právnu pomoc (smernica 2016/1919)

V správě o krížovej analýze sa právna pomoc označuje za „štrukturálne najzraniteľnejšiu zložku“ troch smerníc. Hoci právny rámec upravujúci právnu pomoc bol vo všeobecnosti zavedený vo všetkých zúčastnených členských štátoch, zistenia projektu odhaľujú pretrvávajúce problémy, ktoré ovplyvňujú jeho účinné fungovanie v praxi.

Portugalsko ilustruje rozdiel medzi formálnym dodržiavaním a funkčnou účinnosťou. Hoci sa rámec právnej pomoci vo všeobecnosti považuje za dostatočne zavedený na normatívnej úrovni, jeho praktickú účinnosť oslabuje nízka a oneskorená odmena obhajcov poskytujúcich právnu pomoc.

Podobne taliansky národný okrúhly stôl zdôraznil obavy týkajúce sa prísneho limitu oprávnenosti príjmu vo výške 13 659,64 EUR, ktorý účastníci považovali za vylúčenie jednotlivcov so skutočnými potrebami právnej pomoci.

Tieto zistenia na úrovni jednotlivých oblastí sú v súlade so správou Komisie o vykonávaní tejto smernice, v ktorej sa zistili nedostatky v dodržiavaní predpisov v 22 členských štátoch, najmä pokiaľ ide o požiadavku poskytnúť právnu pomoc bez

zbytočného odkladu. Celkovo z dôkazov vyplýva, že hlavné problémy týkajúce sa právnej pomoci nespočívajú v existencii samotného právneho rámca, ale v zabezpečení jeho včasného, dostupného a účinného vykonávania.

4.3. Zraniteľné osoby

Zo zistení projektu vyplýva, že praktické uplatňovanie procesných práv nemá rovnaký dosah na všetky skupiny podozrivých a obvinených osôb. Cudzí štátni príslušníci, osoby, pre ktoré jazyk konania nie je materinským jazykom, a sociálno-ekonomicky znevýhodnené osoby boli opakovane označené za skupiny neprimerane vystavené porušovaniu procesných práv. Poukazuje to na ďalšie prekážky, ktorým môžu tieto skupiny čeliť pri získavaní informácií, právnej pomoci a prístupe k ďalším procesným zárukám.

Spomedzi uvedených skupín vyvoláva osobitné obavy postavenie cudzích štátnych príslušníkov. Odborníci z praxe uviedli, že cudzinci sú neprimerane zastúpení medzi osobami vo väzbe. Jedným z dôvodov je, že pri súdnom posudzovaní rizík sa bežne prihliada na stabilné bydlisko, zamestnanie a rodinné väzby v danej krajine, ktoré majú cudzí štátni príslušníci spravidla v menšej miere. Odborníci z praxe v niektorých jurisdikciách navyše uviedli, že rozhodovanie o vzatí cudzích štátnych príslušníkov do väzby je takmer automatické.

Dôkazy poukazujú aj na ďalšie rozmery zraniteľnosti. Hoci boli zaznamenané rozdiely súvisiace s rodom, v zapojených členských štátoch sa na ne poukazovalo menej jednotne než na faktory zraniteľnosti spojené so štátnou príslušnosťou, jazykom alebo sociálno-ekonomickým znevýhodnením.

Pokiaľ ide o nebinárne osoby, odborníci z praxe vo všeobecnosti uvádzali, že s takýmito prípadmi majú iba malé alebo žiadne skúsenosti. Tento rozmer zraniteľnosti preto predstavuje oblasť, v ktorej by bolo potrebné zhromaždiť ďalšie dôkazy.

Problematika detí bola skúmaná najmä prostredníctvom analýzy prenositeľných osvedčených postupov, nie prostredníctvom osobitne zameraného empirického

výskumu. Ide o pomerne nedostatočne preskúmanú oblasť, čo zdôrazňuje potrebu ďalšieho výskumu vykonávania záruk ustanovených v smernici 2016/800.

4.4. Rozdiely vo vnímaní medzi príslušníkmi Policajného zboru, obhajcami a prokurátormi

Konzistentným zistením v rámci rozhovorov, [správy o krížovej analýze](#) a národných okrúhlych stolov je existencia rozdielneho profesijného vnímania praktického uplatňovania procesných práv. Príslušníci Policajného zboru vo všeobecnosti uvádzali, že procesné záruky sú v aplikačnej praxi štandardne rešpektované. Naopak, obhajcovia systematicky poukazovali na pretrvávajúce a štrukturálne prekážky, ktoré bránia ich plnohodnotnému a efektívnemu uplatňovaniu. Prokurátori spravidla zastávali strednú pozíciu medzi uvedenými dvoma pohľadmi.

Tieto rozdiely v profesijnom vnímaní sú významné, pretože ovplyvňujú spôsob, akým sú problémy pri implementácii procesných práv identifikované, interpretované a následne prioritizované pri prijímaní opatrení na ich riešenie.

Súhrnne možno konštatovať, že zistenia projektu poukazujú na to, že nedostatky pri uplatňovaní procesných práv majú dôsledky presahujúce samotnú ochranu individuálnych práv osôb. Respondenti opakovane spájali neefektívne zabezpečovanie procesných práv so znižovaním dôvery verejnosti v systém trestnej justície, predlžovaním trestného konania, vznikom zbytočných sporov, podávaním odvolaní, ktorým by bolo možné predísť a v niektorých prípadoch aj so zvýšeným rizikom nesprávnych odsúdení.

Tieto zistenia podporujú záver, že posilňovanie procesných záruk prispieva nielen k ochrane základných práv a slobôd, ale aj k zvyšovaniu efektívnosti, legitimacy a celkovej funkčnosti systémov trestnej justície. V nadväznosti na uvedené nasledujúca kapitola identifikuje hlavné prierezové témy, systémové nedostatky a príležitosti na zlepšenie, ktoré vyplynuli z vykonaného zberu a analýzy dôkazov.

5. Prierezové témy, nedostatky a príležitosti

Popri analýze jednotlivých procesných práv projekt identifikoval šesť opakovane sa vyskytujúcich systémových tém. Ich konzistentný výskyt naprieč viacerými výskumnými metódami, vrátane rozhovorov, dotazníkových prieskumov, národných okrúhlych stolov a medzinárodných workshopov, ako aj naprieč rôznymi vnútroštátnymi právnymi prostrediami, potvrdzuje, že nejde o ojedinelé zistenia. Naopak, ide o prierezové problémy, ktoré poukazujú na spoločné nedostatky, ale zároveň aj na príležitosti na posilnenie a zefektívnenie uplatňovania procesných práv v členských štátoch. Zistenia projektu preto vytvárajú základ pre identifikáciu opatrení smerujúcich k odstráneniu systémových prekážok a k posilneniu praktického výkonu procesných práv v rámci trestného konania na úrovni EÚ.

5.1. Postavenie podozrivej osoby

Projekt identifikoval vymedzenie pojmu „podozrivá osoba“ ako prierezový problém s významnými dôsledkami pre účinné uplatňovanie smerníc o procesných právach. Najmä národný výskum realizovaný v Bulharsku poukázal na otázku okamihu, od ktorého je osoba oprávnená využívať procesné záruky. Bulharskí odborníci z praxe uviedli, že absencia jasnej a samostatnej zákonnej definície pojmu „podozrivá osoba“ môže v aplikačnej praxi viesť k oneskorenému poskytovaniu procesných záruk. V dôsledku toho môžu byť osoby, ktoré sú fakticky považované za podozrivé, vypočúvané alebo voči nim môžu byť vykonávané donucovacie opatrenia ešte pred tým, ako sa na ne začnú vzťahovať príslušné procesné práva.

Táto obava je v súlade s rozsudkom Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-209/22, Rayonna prokuratura Lukovit, vydaným 7. septembra 2023, ktorý sa zaoberal dôsledkami bulharskej právnej úpravy na efektívne uplatňovanie práva na obhajobu počas prípravného konania.

Projekt zároveň identifikoval príklady vnútroštátnych opatrení zameraných na riešenie uvedeného problému. Na Slovensku bol v roku 2025 prijatý interný rozkaz prezidenta Policajného zboru, ktorý spresňuje okamih, od ktorého fyzická osoba nadobúda postavenie podozrivej osoby.

5.2. Opravné prostriedky a monitorovanie

V [správe o krížovej analýze](#) sa uvádza, že vnútroštátne monitorovacie mechanizmy sa spoliehajú prevažne na „metriky administratívneho dokončenia“, napríklad na to, či bola požadovaná dokumentácia dokončená, a nie na opatrenia, ktorými možno posúdiť praktickú účinnosť procesných záruk.

Jeden sľubný postup sa objavil v Slovinsku, kde ombudsman konajúci ako národný preventívny mechanizmus (NPM) vypracoval komplexný prístup k monitorovaniu procesných záruk. Ombudsman už niekoľko rokov monitoruje dodržiavanie procesných práv preskúmaním dokumentácie v náhodne vybraných prípadoch. Nedávno NPM rozšíril tento prístup tým, že skombinoval rozhovory s osobami, ktoré boli nedávno zadržané políciou, s návštevami 7 útvarov polície a preskúmaním 50 prípadových spisov. Tento prístup umožnil procesu monitorovania posúdiť nielen formálny súlad, ale aj praktické fungovanie procesných záruk z hľadiska priamo dotknutých osôb.

Tento príklad poukazuje na potenciálny prínos nezávislých monitorovacích mechanizmov založených na dôkazoch, ktoré spájajú preskúmavanie dokumentácie s informáciami získanými priamo od osôb, ktoré boli pozbavené osobnej slobody v rámci policajného zaistenia. Takéto prístupy by mohli posilniť vnútroštátne mechanizmy dohľadu, poskytovať relevantnejšie ukazovatele skutočného uplatňovania procesných práv v praxi a prispieť k vytvoreniu robustnejšieho rámca EÚ na monitorovanie dodržiavania procesných práv a procesných záruk.

5.3. Medziodborové vzdelávanie a budovanie odborných kapacít

Všetky aktivity projektu zamerané na odbornú verejnosť dospeli k rovnakému záveru: opakovane realizované, na modelových situáciách založené a na prax orientované vzdelávanie predstavuje reformné opatrenie, ktoré bolo hodnotené

najkonzistentnejšie a zároveň najpozitívnejšie. Správa [o krížovej analýze](#) ho označuje za „jediný najdôležitejší reformný okruh“. Medzinárodné workshopy organizované v rámci projektu navyše tento prístup empiricky potvrdzujú. Účastníci uvádzali trvalo vysokú mieru spokojnosti, pričom celkové hodnotenie dosiahlo 4,6 až 4,7 bodu z 5 v workshopoch pre orgány presadzovania práva a miera spokojnosti presiahla 90 % v workshope pre obhajcov. Okrem toho 73 % účastníkov workshopu pre obhajcov uviedlo, že sa po absolvovaní školenia cítili „oveľa istejšie“ pri identifikácii práv vyplývajúcich z troch základných smerníc, hoci 41 % z nich sa už pred školením považovalo za osoby „veľmi dobre oboznámené“ s ich obsahom. To naznačuje, že prínos takéhoto vzdelávania spočíva viac v posilňovaní istoty odborníkov pri praktickom uplatňovaní procesných práv než v zvyšovaní základného právneho povedomia. K rovnakému záveru dospeli aj účastníci národných okrúhlych stolov. Vo všetkých zúčastnených členských štátoch odborníci identifikovali potrebu kontinuálneho, systematického a na prax orientovaného vzdelávania pre príslušníkov Policajného zboru, obhajcov, prokurátorov, sudcov a ďalších odborníkov pôsobiacich v oblasti trestnej justície. Osobitný dôraz sa kládol na interdisciplinárne vzdelávanie, praktické uplatňovanie procesných záruk, spoluprácu medzi jednotlivými profesijnými skupinami a tvorbu kvalitných vzdelávacích materiálov. Zároveň účastníci zdôraznili význam zabezpečenia toho, aby vzdelávanie poskytovalo odborníkom špecializované vedomosti a zručnosti potrebné v oblastiach, ktoré si vyžadujú osobitnú expertízu.

5.4. Medziodborová spolupráca a komunikácia

Uvedený rozdiel vo vnímaní je ďalej prehĺbovaný nedostatkom spoločného operačného porozumenia medzi príslušníkmi Policajného zboru, obhajcami a prokurátormi. Rozdiely vyplývajúce z profesijných úloh a inštitucionálnych perspektív môžu viesť k odlišným interpretáciám procesných povinností, čím vznikajú medzery a nejednotnosť pri ich uplatňovaní v praxi. Zistenia preto naznačujú, že posilňovanie procesných práv si vyžaduje nielen odborné vzdelávanie, ale aj užšiu spoluprácu a efektívnejšiu komunikáciu medzi rôznymi subjektmi zapojenými do trestného konania.

Národné okružle stoly zdôraznili význam medziinštitucionálnej koordinácie a spolupráce. Účastníci poukázali na to, že účinné uplatňovanie procesných záruk závisí od nepretržitého dialógu medzi odborníkmi pôsobiacimi v systéme trestnej justície a zároveň označili medziodborové vzdelávanie za dôležitý nástroj na podporu a zlepšovanie vzájomnej komunikácie. Posilňovanie medziodborovej spolupráce si preto vyžaduje dlhodobý inštitucionálny záväzok a malo by sa považovať za jeden z kľúčových predpokladov účinného uplatňovania procesných práv v členských štátoch.

5.5. Právna pomoc

Zo získaných informácií vyplynulo, že nedostatky súvisiace s podmienkami oprávnenosti na poskytnutie právnej pomoci, včasným ustanovením obhajcu a odmeňovaním poskytovateľov právnej pomoci predstavujú vzájomne prepojené problémy, ktoré oslabujú účinný výkon práva na právnu pomoc. Tieto zistenia naznačujú, že problematiku právnej pomoci nemožno riešiť prostredníctvom izolovaných reformných opatrení. Opatrenia, ako je rozšírenie podmienok oprávnenosti, zvýšenie odmeňovania alebo urýchlenie ustanovovania obhajcov, pravdepodobne neprinesú dlhodobé zlepšenie, ak budú realizované samostatne. Účinnosť systému právnej pomoci totiž závisí od jeho celkovej stability, odolnosti a primeraného materiálneho a finančného zabezpečenia. Posilnenie systému právnej pomoci si preto vyžaduje systematický prístup, ktorý zabezpečí včasný prístup k právnomu zastúpeniu, spravodlivé a dlhodobo udržateľné financovanie a také podmienky oprávnenosti, ktoré osobám v materiálnej alebo sociálnej núdzi umožnia reálne využívať právnu pomoc.

Ako už bolo uvedené, právna pomoc nepredstavuje izolovanú procesnú záruku, ale základný predpoklad účinného uplatňovania ďalších procesných práv.

6. Usmernenia o európskych minimálnych normách pre praktické vykonávanie procesných práv

V tejto kapitole sa dôkazová základňa premieta do konkrétnych usmernení určených na podporu účinného uplatňovania procesných práv príslušníkmi Policajného zboru a obhajcami pri ich každodennej práci.

6.1. Pre príslušníkov Policajného zboru a orgány presadzovania práva

1. Poskytovať informácie o procesných právach rýchlo, jasne a prístupným spôsobom.
2. Poskytnúť písomné poučenie o právach včasným, jasným a jednoduchým jazykom. Zabezpečiť, aby jednotlivci dostali písomné poučenie o právach v jazyku, ktorému rozumejú, a aby mali primeranú príležitosť prečítať si jeho obsah a porozumieť mu. Ak to vnútroštátne postupy umožňujú, v priebehu konania posilnite kľúčové informácie.
3. Zabezpečiť včasný prístup k obhajcovi v súlade s vnútroštátnym právom a smernicami o procesných právach.
4. Zaviesť postupy na zabezpečenie včasného prístupu ku kvalifikovaným tlmočníkom vrátane prípadného využívania tlmočnických služieb na diaľku alebo pohotovostných tlmočnických služieb, najmä v úvodnej fáze trestného konania.
5. Prispôbiť komunikáciu potrebám každej osoby, najmä zraniteľných osôb a osôb, pre ktoré jazyk konania nie je materinským jazykom.
6. Podporovať pravidelnú odbornú prípravu založenú na scenároch o praktickom uplatňovaní procesných práv. V programoch odbornej prípravy by sa mali uprednostniť prvé interakcie s podozrivými osobami, vedenie výsluchov a identifikácia zraniteľných osôb vrátane detí, cudzích štátnych príslušníkov a osôb so zdravotným postihnutím a zaobchádzanie s nimi.

7. Zabezpečiť jasné postupy dokumentácie pre kľúčové procesné fázy vrátane zatknutia, poskytovania informácií o procesných právach a prístupu k obhajcovi s cieľom podporiť účinné monitorovanie a zodpovednosť.
8. Podporovať efektívnu komunikáciu a spoluprácu s obhajcami, prokurátormi a ďalšími príslušnými orgánmi, a to aj prostredníctvom vypracovania spoločných metodických usmernení pre výkon služobnej a procesnej činnosti.

6.2. Pre právnikov

1. Zabezpečiť dôverné a účinné konzultácie s klientmi v čo najskoršej fáze konania, čo umožní informované právne poradenstvo pred výsluchom alebo inými procesnými úkonmi.
2. Overiť, či klienti dostali a pochopili informácie o svojich právach, a v prípade potreby poskytnúť ďalšie vysvetlenie s cieľom umožniť informované rozhodovanie.
3. Monitorovať účinné vykonávanie procesných záruk počas celého konania a urýchlene napadnúť akékoľvek porušenie, ktoré môže ovplyvniť práva klienta alebo spravodlivosť konania.
4. Udržiavať komunikáciu s príslušníkmi Policajného zboru, prokurátormi a inými príslušnými odborníkmi s cieľom uľahčiť včasné riešenie procesných otázok a zároveň chrániť práva klienta.
5. Podieľať sa na kontinuálnom profesijnom rozvoji a odbornej príprave v oblasti procesných práv vrátane práva EÚ a cezhraničných trestných konaní a znalostí a zručností potrebných na poskytovanie účinnej právnej pomoci zraniteľným klientom.

6.3. Všeobecné usmernenia

- Podporovať medziodborové školenia pre príslušníkov Policajného zboru, obhajcov, prokurátorov a iných odborníkov pôsobiach v oblasti trestného súdnictva.

- Vypracovať vzorové formuláre poučenia o právach na úrovni EÚ a podporovať používanie zrozumiteľného a jednoduchého jazyka pri komunikácii, vychádzajúc z identifikovaných príkladov dobrej praxe.
- Stanoviť spoločné minimálne normy pre zaznamenávanie kľúčových procesných údajov (poskytovanie informácií, prístup k obhajcovi, zapojenie tlmočníka a lehoty vybavovania žiadostí o právnu pomoc) na podporu monitorovania účinného vykonávania procesných práv na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ.
- Posilniť nezávislé monitorovacie mechanizmy prostredníctvom kombinácie preskúmavania dokumentácie a kvalitatívneho hodnotenia s cieľom posudzovať skutočné uplatňovanie procesných práv v praxi.
- Podporovať primerane financované systémy právnej pomoci riešením podmienok oprávnenosti na jej poskytnutie, včasného ustanovovania poskytovateľov právnej pomoci a udržateľného systému ich odmeňovania ako vzájomne prepojených prvkov účinného prístupu k spravodlivosti.
- Prijíť opatrenia na zabezpečenie včasného prístupu k právnej pomoci prostredníctvom efektívne fungujúcich systémov službukonajúcich a pohotovostných obhajcov, najmä vo vidieckych oblastiach a mimo bežného pracovného času.
- Zabezpečiť dostupnosť kvalifikovaných tlmočnických služieb vrátane diaľkového tlmočenia a pohotovostných režimov poskytovania tlmočnických služieb, ak je to vhodné, s cieľom umožniť efektívnu komunikáciu už od najskorších štádií trestného konania.

7. Replikácia osvedčených postupov: Právna a praktická uskutočniteľnosť

Zatiaľ čo v predchádzajúcej kapitole boli určené praktické usmernenia na posilnenie každodenného uplatňovania procesných práv, v tejto kapitole sa posudzuje, ako

možno úspešné postupy identifikované v rámci projektu reálne zopakovať v iných členských štátoch.

V rámci projektu sa vypracoval [rámec opakovateľnosti najlepších postupov](#), v ktorom sa posudzovalo, či je osvedčený postup identifikovaný v jednom členskom štáte reálne možné preniesť do iného členského štátu. Metodika vykresľuje každý z 36 katalogizovaných postupov na matici 3 × 3 (replikovateľnosť: ľahké/stredné/ťažké; vplyv: nízka/stredná/vysoká), hodnotené na základe piatich kritérií opakovateľnosti – rozsah požadovanej legislatívnej zmeny nad minimálnu úroveň EÚ; vplyv na rozpočet; budovanie IT systémov alebo integračné potreby; komplexnosť zainteresovaných strán; a požiadavky na cezhraničnú koordináciu – a šesť kritérií vplyvu – načasovanie (na základe judikatúry vo veci *Salduz*); pokrytie; súlad; vplyv na zraniteľné skupiny (na základe noriem agentúry FRA a Rady Európy v oblasti justície zohľadňujúcej potreby detí), kvalita obhajoby; a záruky týkajúce sa európskeho zatykača.

Hodnotenie ukazuje, že mnohé perspektívne osvedčené postupy sú prenositeľné medzi členskými štátmi, hoci ich implementácia si vyžaduje rozdielnu mieru finančných investícií a inštitucionálnej angažovanosti. Zo 36 hodnotených postupov bolo päť označených ako „ľahko replikovateľných“, pričom tri z nich zároveň vykazovali vysoký potenciálny prínos. Najväčší potenciál prenositeľnosti mali spravidla opatrenia, ktoré nevyžadujú legislatívne zmeny a sú spojené len s obmedzenými finančnými nákladmi, ako napríklad metodické usmernenia, vzdelávacie iniciatívy alebo štandardizovaná dokumentácia. Naopak, opatrenia závislé od systémových reforiem, dodatočného financovania alebo rozsiahlej medziinštitucionálnej koordinácie boli konzistentne hodnotené ako náročnejšie na implementáciu.

Medzi opakovane identifikované výzvy patria rozpočtové náklady (zabezpečenie personálneho obsadenia telefonických liniek pomoci, financovanie univerzálne dostupnej bezplatnej právnej pomoci alebo vytváranie a integrácia digitálnych systémov správy spisov), nedostatok špecializovaných odborníkov (kvalifikovaných tlmočníkov, detských psychológov) a zložitosť koordinácie medzi políciou, advokátskymi komorami, justičnými orgánmi a ďalšími relevantnými subjektmi. V prípade cezhraničnej spolupráce a konaní súvisiacich s európskym zatykáčim

rozkazom sa pridáva ďalšia úroveň náročnosti, keďže si vyžaduje koordináciu medzi rôznymi vnútroštátnymi právnymi systémami.

Hodnotenie zároveň naznačuje, že na osvedčené postupy by sa nemalo nazeráť izolovane. Opatrenia, ktoré sú relatívne jednoduché na zavedenie, môžu postupne vytvárať inštitucionálne a operačné predpoklady pre realizáciu komplexnejších reforiem. Postupný prístup, ktorý zohľadňuje vnútroštátne právne rámce, dostupné zdroje a inštitucionálnu kapacitu, preto pravdepodobne prispeje k udržateľnejšej implementácii.

Jedným z konzistentných záverov národných okrúhlych stolov bolo, **že účinné vykonávanie smerníc o procesných právach musí zostať hlavnou prioritou členských štátov**. Zabezpečenie úplného a správneho uplatňovania existujúcich štandardov EÚ predstavuje nevyhnutný predpoklad úspešného zavádzania ďalších osvedčených postupov. Projekt preto považuje základnú úroveň implementácie a praktické dodržiavanie existujúcich pravidiel za nevyhnutný základ, na ktorom majú byť budované ďalšie reformy.

Cieľom nie je presadzovanie jednotných riešení vo všetkých členských štátoch, ale podpora prispôbovania úspešných postupov rôznym právnym a inštitucionálnym podmienkam pri súčasnom zachovaní minimálnych štandardov stanovených právom EÚ.

Projekt preukázal, že úspešný prenos osvedčených postupov závisí nielen od ich účinnosti, ale aj od ich zlučiteľnosti s vnútroštátnymi právnymi rámcami, inštitucionálnymi kapacitami a dostupnými zdrojmi. Hoci neexistuje jednotný model vhodný pre všetky členské štáty, získané poznatky naznačujú, že najväčší potenciál na posilnenie účinného uplatňovania procesných práv v rámci EÚ má postupná implementácia, ktorá sa začne opatreniami s vysokým prínosom a minimálnymi požiadavkami na systémové zmeny.

V konečnom dôsledku zostáva úplné a praktické vykonávanie smerníc o procesných právach základným pilierom, na ktorom by mali byť postavené ďalšie reformy a preberanie perspektívnych osvedčených postupov.

8. Konsolidácia procesných záruk v budúcich opatreniach EÚ

Predchádzajúce kapitoly sa zamerali na zistenia projektu a ich vplyv na vykonávanie na vnútroštátnej úrovni. Na základe tejto analýzy sa v tejto kapitole stanovujú strategické úvahy pre budúce opatrenia EÚ zamerané na posilnenie účinného vykonávania procesných záruk v celej EÚ.

V [uznesení o pláne z roku 2009](#) sa uznáva, že vzájomná dôvera medzi členskými štátmi nezávisí len od aproximácie právnych noriem, ale aj od ich účinného uplatňovania v praxi. Z dôkazov zhromaždených v rámci tohto projektu, ktoré sa posudzovali spolu s vývojom judikatúry Súdneho dvora Európskej únie a činnosťami EK v oblasti vykonávania a presadzovania, vyplýva, že medzi formálnym dodržiavaním a účinným uplatňovaním procesných práv pretrvávajú významné medzery.

Prioritou budúcich opatrení EÚ by preto malo byť posilnenie účinného vykonávania existujúcich smerníc o procesných právach a zároveň podpora členských štátov pri riešení pretrvávajúcich praktických a štrukturálnych výziev.

8.1. Posilnenie implementácie a monitorovania

- Presunúť zameranie monitorovania implementácie z formálnej transpozície právnych predpisov na ukazovatele hodnotiace skutočnú účinnosť uplatňovania procesných práv v praxi.
- Pokračovať vo využívaní mechanizmov presadzovania práva v prípadoch, keď členské štáty nespĺnia svoje povinnosti vyplývajúce zo smerníc o procesných právach.

- Podporovať zavedenie spoločných minimálnych štandardov pre zaznamenávanie procesných údajov s cieľom umožniť porovnateľné monitorovanie na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ.
- Podporovať vytváranie a primerané materiálne, personálne a finančné zabezpečenie nezávislých monitorovacích mechanizmov vrátane národných preventívnych mechanizmov a ďalších orgánov dohľadu.
- Vypracovať metodiky monitorovania, ktoré budú zahŕňať viaceré perspektívy vrátane pohľadov právnických profesií a organizácií občianskej spoločnosti popri oficiálnych údajoch o implementácii právnych predpisov.

8.2. Podpora členských štátov

- Podporovať štruktúrované vzájomné vzdelávanie (peer learning) financované EÚ a výmenu osvedčených postupov.
- Vypracovať nezáväznú usmernenia a praktické nástroje, ako sú vzorové poučenia o právach, operačné kontrolné zoznamy a metodické usmernenia pre komunikáciu.
- Podporovať členské štáty pri prispôsobovaní osvedčených postupov ich vnútroštátnym právnym a inštitucionálnym podmienkam namiesto presadzovania jednotných riešení pre všetky štáty.

8.3. Posilnenie dostupných údajov

- Podporovať komparatívny výskum vykonávania smerníc o procesných právach, na ktoré sa tento projekt nevzťahuje, najmä smerníc 2010/64 a 2016/800, so zameraním na tlmočnicke služby a procesné záruky pre deti.
- Podporovať rozvoj porovnateľných ukazovateľov a metodík hodnotenia založených na dôkazoch s cieľom podporiť budúcu tvorbu politík.
- Zlepšiť dostupnosť rozčlenených údajov o nedostatočne zastúpených skupinách vrátane nebinárnych osôb a iných LGBTIQ+ osôb s cieľom podporiť lepšie pochopenie ich skúseností a prístup k procesným zárukám.

8.4. Budovanie profesionálnej kapacity

- Podporovať opakujúcu sa odbornú prípravu v oblasti procesných práv v jazykoch EÚ financovanú z prostriedkov EÚ a zameranú na prax.
- Podporovať spoločnú medziodborovú odbornú prípravu zahŕňajúcu príslušníkov Policajného zboru, obhajcov, prokurátorov a iných odborníkov v oblasti trestného súdnictva.
- Zabezpečiť, aby odborná príprava podporovaná EÚ zahŕňala špecializované moduly o zraniteľných osobách, cezhraničnej spolupráci a praktickom uplatňovaní procesných práv.

Tieto odporúčania smerujú ku konsolidácii existujúceho rámca EÚ v oblasti procesných práv. Získané poznatky naznačujú, že budúce kroky EÚ by sa mali zamerať najmä na zabezpečenie toho, aby boli už zavedené procesné záruky uplatňované konzistentne a účinne v praxi, pričom je potrebné súčasne riešiť inštitucionálne, profesijné a praktické podmienky, ktoré ovplyvňujú ich vykonávanie. To si vyžaduje kombináciu účinných opatrení na presadzovanie práva v prípadoch, keď minimálne povinnosti stále nie sú plnené, silnejšiu podporu implementácie a rozvoja odborných kapacít, monitorovanie založené na dôkazoch a nezávislý dohľad, ako aj pokračujúcu výmenu skúseností a osvedčených postupov medzi členskými štátmi. Takýto prístup by posilnil praktické fungovanie existujúceho rámca a zároveň rešpektoval zásady minimálnej harmonizácie a rozmanitosť vnútroštátnych systémov trestnej justície.

9. Záver

Dôkazy zhromaždené v rámci projektu FULL-PROOF vedú k záveru, že EÚ sa podarilo vytvoriť komplexný rámec minimálnych procesných práv, jeho praktická účinnosť však naďalej závisí od spôsobu, akým sú tieto práva vykonávané a uplatňované v jednotlivých členských štátoch.

Odstránenie tejto medzery si nevyžaduje prepracovanie existujúceho legislatívneho rámca ani modelu minimálnej harmonizácie, na ktorom je založený. Vyžaduje si predovšetkým obnovené zameranie na účinné vykonávanie existujúcich procesných záruk prostredníctvom monitorovania založeného na dôkazoch, systematického odborného vzdelávania, primerane financovaných systémov právnej pomoci, posilnenej medziodborovej spolupráce a pokračujúcej výmeny osvedčených postupov. Budúce kroky EÚ by preto mali vnímať účinné vykonávanie existujúcich práv a podporu inovatívnych postupov ako navzájom sa dopĺňajúce a postupne nadväzujúce ciele.

Odporúčania uvedené v tomto strategickom dokumente sú určené na podporu napĺňania uvedeného cieľa a na prispievanie k budúcej tvorbe politik a ďalšiemu výskumu v tejto oblasti.

FULL-PROOF.EU

Co-funded by the European Union.

Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Commission. Neither the European Union nor the European Commission can be held responsible for them.

Co-funded by
the European Union

